

Sygn. akt III KK 50/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 22 listopada 2018 r.

sprawy A. S. – Z. uniewinnionej od zarzutu z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki prywatnej I. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 7 września 2017 r., sygn. akt XIII Ka [...],

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w T. z dnia 21 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł

I. oddalić kasację pełnomocnika jako oczywiście bezzasadną;

II. zwolnić oskarżycielkę prywatną I. G. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt II K [...], toczącej się ze wzajemnego oskarżenia prywatnego: I. G. przeciwko oskarżonej A. S. - Z. oraz z oskarżenia prywatnego A. S. - Z. przeciwko oskarżonej I. G., Sąd Rejonowy w T. orzekł w następujący sposób:

- uniewinnił A. S. - Z. od zarzutu dopuszczenia się przestępstwa z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 26 maja 2015 r. w T., na klatce schodowej budynku mieszkalnego przy ul. S. [...], naruszyła nietykalność cielesną I. G. w ten sposób, iż szarpała i popychała pokrzywdzoną, a następnie zepchnęła ją ze schodów, co spowodowało upadek pokrzywdzonej z półpiętra klatki schodowej, na skutek czego doznała ona rany

głowy oraz stłuczenia głowy, kręgosłupa krzyżowego i szyjnego, przy czym wymienione obrażenia stanowiły naruszenie narządów ciała i rozstrój zdrowia na czas trwający nie dłużej niż 7 dni;

- uznał oskarżoną I. G. za winną przestępstwa z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. polegającego na tym, że w dniu 26 maja 2015 r. w T. na klatce schodowej budynku mieszkalnego przy ul. S. [...], mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność rozumienia znaczenia czynu oraz pokierowania swoim postępowaniem, naruszyła nietykalność cielesną pokrzywdzonej w ten sposób, iż złapała ją za włosy oraz szarpała, w wyniku czego wpadła na ścianę uderzając w nią głową, co spowodowało zniesienie lordozy, przy czym obrażenia te spowodowały naruszenie prawidłowych czynności narządów ciała na okres poniżej 7 dni – i za to wymierzył jej karę 50 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych.

- uniewinnił I. G. od zarzutu popełnienia na szkodę A. S. - Z. występku z art. 212 § 1 k.k. i art. 216 § 1 i 3 k.k.

Co do pierwszego rozstrzygnięcia apelację wywiódł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej I. G. (czyli jednocześnie obrońca oskarżonej wzajemnie), zarzucając na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 7 k.p.k. i art. 423 § 1a k.p.k. oraz zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku i mający wpływ na jego treść.

W konkluzji pełnomocnik wniósł o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Od drugiego ze wskazanych rozstrzygnięć wyroku Sądu Rejonowego w T. apelację wywiódł obrońca oskarżonej wzajemnie I. G., zarzucając na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k.:

- obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.;
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wydanego wyroku i mający wpływ na jego treść.

W konkluzji obrońca wniósł w pierwszej kolejności o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej, ewentualnie, uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu apelacji, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 7 września 2017 r., w sprawie XIII Ka [...], zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł pełnomocnik oskarżycielki prywatnej I. G., który zaskarżył go w całości na niekorzyść oskarżonej (wzajemnie) A. S. - Z., zarzucając:

1/ rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mające wpływ na treść wyroku, tj. art. 7 k.p.k. wyrażającego zasadę swobodnej oceny dowodów poprzez: dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów w zakresie oceny wiarygodności relacji I. G., częściowo zeznań świadka I. T., zgromadzonej dokumentacji medycznej oraz opinii biegłego z zakresu medycyny sądowej oraz poprzez bezpodstawne przyznanie waloru wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonej A. S. - Z., podczas, gdy tego rodzaju ocena sprzeczna jest z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego;

2/ rażące naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 25 § 1 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie w sytuacji, gdy dla obrony przed chwyceniem za włosy, tak jak wskazał to Sąd I instancji, oczywiście nieadekwatnym środkiem byłoby zepchnięcie I. G. z kilku schodków, skutkujące upadkiem oskarżycielki prywatnej z półpiętra klatki schodowej, na skutek czego doznała ona rany głowy oraz stłuczenia głowy, kręgosłupa krzyżowego i szyjnego;

3/ rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mające wpływ na treść wyroku, tj. art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 25 § 1 k.k., poprzez zaniechanie dostatecznego określenia w uzasadnieniu Sądu Okręgowego, czym kierował się Sąd przyjmując w trakcie kontroli odwoławczej, iż zachowanie oskarżonej A. S. - Z. podjęte zostało ramach kontratypu obrony koniecznej;

4/ obrazę przepisów postępowania, a mianowicie art. 423 § 1a k.p.k., poprzez zaniechanie sporządzenia przez Sąd I instancji uzasadnienia wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o uniewinnieniu A. S. - Z., podczas gdy wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku złożył adwokat M. L. – działający wyłącznie jako pełnomocnik oskarżycielki prywatnej I. G., co uniemożliwiło skarżącemu

podjęcie polemiki z motywami rozstrzygnięcia tego Sądu oraz art. 449a § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie zwrócenia przez Sąd odwoławczy akt sprawy sądowi pierwszej instancji w celu uzupełnienia uzasadnienia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej uniewinnienia A. S. - Z., co uniemożliwiło prawidłowe wyrokowanie w sprawie.

Formułując powyższe zarzuty pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym, o jakim mowa w art. 535 § 3 k.p.k. Żaden z podniesionych zarzutów nie wskazywał na zaistnienie naruszenia prawa, które byłoby rażące i mogło stanowić podstawę do uznania kasacji za skuteczną na podstawie art. 523 § 1 k.p.k.

Podobne zarzuty zostały przedstawione w apelacji złożonej przez obrońcę skazanego. W wyniku rozpoznania tej apelacji, Sąd odwoławczy ustosunkował się do wskazanych uprzednio w niej, a obecnie w ramach w kasacji, zarzutów. Uczynił to zaś zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. Co więcej, dwa pierwsze zarzuty kasacji zostały skierowane przeciwko orzeczeniu sądu I instancji, co jest zabiegiem w sposób oczywisty nieprawidłowym, skoro kasację kieruje się przeciwko orzeczeniu sądu odwoławczego.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że nie doszło do naruszenia podniesionego przez skarżącego przepisu art. 7 k.p.k. W szczególności autor nie wskazuje, jakie błędy popełnił Sąd I instancji dokonując oceny przedstawionych w sprawie dowodów. Nie wyjaśnił, dlaczego uznanie wyjaśnień oskarżonej za wiarygodne miałoby naruszać art. 7 k.p.k. W uzasadnieniu niniejszego zarzutu skarżący przedstawił wyrwane z kontekstu fragmenty zeznań oskarżycielki prywatnej, uzupełniając je o własną ocenę zdarzeń. Warto na marginesie podkreślić, że z pewnością ocena wiarygodności dowodów nie należy do Sądu Najwyższego i nie jest dokonywana na etapie kasacji.

W drugim zarzucie autor kasacji podnosi nie tylko zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, ale i naruszenia prawa materialnego. Tymczasem, skoro ustalenia faktyczne zostały poczynione błędnie, to nie doszło do naruszenia przepisu prawa

materialnego. Nie wiadomo też, czy skarżący zarzuca Sądowi I instancji, że zastosował art. 25 k.k. chociaż nie powinien, względnie, iż nie zastosował tego przepisu, chociaż powinien. Z uzasadnienia tego zarzutu wynika raczej, że skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji, a prowadzące do wniosku, że to I. G. była stroną atakującą w zaistniałej sytuacji konfliktowej. Tymczasem Sąd I instancji prawidłowo dokonał oceny materiału dowodowego, przedstawiając uzasadnienie dla twierdzenia, dlaczego uznał, że to właśnie A. S. - Z. broniła się przed napaścią oskarżycielki prywatnej – wyjaśnił, dlaczego przyjął, iż to I. G. była stroną atakującą, a A. S. - Z. zastosowała jedynie środki w celu obrony przed napaścią.

Zdaniem Sądu I instancji atak I. G. był bezprawny i nie znajdował żadnego usprawiedliwienia w świetle obowiązujących przepisów. Z taką oceną materiału dowodowego prowadzącą do wniosku, że nie zostały przekroczone granice instytucji obrony koniecznej, zgodził się Sąd odwoławczy. Nie znalazł podstaw do kwestionowania sposobu poczynienia ustaleń faktycznych. Również jego zdaniem, zachowanie oskarżonej A. S. - Z. stanowiło jedynie obronę przed bezprawnym zamachem ze strony I. G., która była wyraźnie stroną atakującą, podczas gdy A. S. - Z. podejmowała jedynie środki w celu obrony przed napaścią. Nie doszło więc do naruszenia art. 25 § 1 k.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., który to zarzut został podniesiony w pkt 3 kasacji, skoro Sąd II instancji w sposób rzetelny i prawidłowy ustosunkował się do zarzutu podniesionego w apelacji.

W istocie, wszystkie podniesione w kasacji zarzuty dotyczą błędnej oceny przez Sądy obu instancji materiału dowodowego zebranego w sprawie i stanowią próbę wykazania, że to uniewinniona A. S. - Z. była stroną atakującą w niniejszej sytuacji faktycznej. Podsumowując sposób odniesienia się do zarzutów apelacyjnych przez Sąd odwoławczy wskazać należy, że ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji zostały już poddane kontroli i Sąd Najwyższy nie jest kompetentny do tego, by tę kontrolę powtórzyć – zwłaszcza w zakresie oceny wiarygodności zeznań świadków i oskarżonych wzajemnie. Tego rodzaju zabieg stanowi nie tylko nieuprawnioną polemikę z ustaleniami faktycznymi, ale też obejście przepisu art. 523 k.p.k. i niedopuszczalną próbę przekształcenia kontroli kasacyjnej w apelacyjną.

Odnosząc się do ostatniego, czwartego zarzutu Sąd Najwyższy stwierdził, że również i w tym przypadku nie doszło do naruszenia przepisów procesowych. W sprawie o sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w T. sporządził uzasadnienie jedynie w ograniczonym zakresie. W treści tego uzasadnienia wspomniał, iż: „Z uwagi na fakt, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia został złożony jedynie w zakresie winy i kary oskarżonej I. G., na podstawie art. 423 § 1a k.p.k. zakres uzasadnienia został ograniczony jedynie do czynu przypisanego oskarżonej w pkt. III wyroku”. Tymczasem z akt sprawy wynika, że wniosek o uzasadnienie wyroku złożył adw. J. C. zarówno jako obrońca I. G. (k. 235), jak i jej pełnomocnik jako oskarżycielki prywatnej (k. 236) – co więcej, również apelacje zostały złożone dwie. W rezultacie, Sąd Rejonowy nie miał podstaw do takiego ograniczenia w zakresie sporządzonego uzasadnienia. Taka konstatacja nie mogła jednak prowadzić do wniosku, że było to naruszenie prawa procesowego w postaci art. 423 § 1a k.p.k., które miało charakter rażący, a co więcej, jako naruszenie prawa procesowego, miało wpływ na treść orzeczenia. Przede wszystkim jednak lektura uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w T. przekonuje, że Sąd I instancji, pomimo złożenia początkowej deklaracji co do ograniczonego zakresu uzasadnienia, sporządził uzasadnienie wyroku w sposób kompleksowy, biorąc pod uwagę całokształt wydarzeń i poddając ocenie całokształt przedstawionego materiału dowodowego.

Do tego samego wniosku doszedł Sąd II instancji, ustosunkowując się do zarzutu dotyczącego tego naruszenia prawa, podniesionego w apelacji. Uznał, że chociaż Sąd Rejonowy zaznaczył, iż ogranicza sporządzenie uzasadnienia do orzeczenia skazującego I. G., to jednak dla oceny, czy orzeczenie zostało uzasadnione zgodnie z wymaganiami ustawowymi, nie ma znaczenia deklaracja sporządzającego uzasadnienie, a faktyczna zawartość dokumentu. W ocenie Sądu odwoławczego, podobnie, jak obecnie w ocenie Sądu Najwyższego, uzasadnienie wyroku wydanego przez Sąd Rejonowy odnosi się do obu rozstrzygnięć. Sąd szczegółowo opisał przebieg zdarzenia, odtworzył stan faktyczny - i w tym zakresie niewątpliwie uzasadnienie dotyczy wszystkich czynów, które były przedmiotem postępowania. Przytoczona ocena dowodów

przeprowadzonych w sprawie również dotyczy całego przedmiotu postępowania, w tym obu zaskarżonych rozstrzygnięć.

Z pewnością natomiast nie doszło w niniejszej sprawie do naruszenia art. 449a § 1 k.p.k. – przepis ten ustanawia fakultatywną kompetencję dla sądu odwoławczego („sąd może zwrócić akta”). Jednak z powodów podanych powyżej, Sąd ten uznał, że uzasadnienie jest sporządzone w stosunku do całego przedmiotowego i podmiotowego zakresu sprawy, a więc nie widział konieczności występowania o uzupełnienie uzasadnienia do Sądu Rejonowego, skoro zakres sporządzonego uzasadnienia umożliwiał polemikę z motywami rozstrzygnięcia Sądu.

Reasumując należy stwierdzić, że nie doszło do naruszenia art. 7 k.p.k., czy też art. 25 § 1 k.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., ani do naruszenia art. 423 § 1a k.p.k., gdyż w uzasadnieniu wyroku Sąd II instancji odniósł się do wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów w sposób odpowiadający wymogom określonym w tym przepisie. Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, kasację należało uznać za oczywiście bezzasadną w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k. i oddalić w tym trybie na posiedzeniu.

Na podstawie art. 624 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. zwolniono oskarżycielkę prywatną od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego.